

# এনুরা মধুৰ হৃদয় মন্দিৰ

( গীতি কবিতা )



ওহেমৰথ দত্ত চৌধুৰী

গণককুছি,

বৰপেটা ।



ANUA MADHUR HRIDAY MANDIR.

Lyrical Poems & Songs composed by Late

Hemrath Datta Choudhury.

and Published by Kumari

Juni Datta Choudhury.

১ম প্রকাশঃ— ২৬ আগষ্ট, ১৯৭৮

৯ ভাদ, ১৯০০ শক ।

৫২৯ শকবাব্দ ।

মূল্যঃ— দুই টাকা ।

ছপাশালঃ— দবদী প্রিন্টিং প্রেছ,  
ববপেটা ।

প্রকাশিকাঃ— কুমারী জুনি দত্ত চৌধুরী  
গণককুছি,  
ববপেটা ।

প্রীতি - উপহার

এই পুথিখনি

শ্রীমতী - সত্যজিৎ চৌধুরী

স্বাক্ষর—

উপহার দিয়া হ'ল।

ইতি—

শ্রী

জুনিদত্ত চৌধুরী

স্বাক্ষর—

তারিখঃ— ১৪/১১/৭৮



## আগ কথা—

অকালতে আমাৰ পুৰুষ পিতৃদেৱৰ পৰলোক হোৱাত আমাৰ দলনিত পোনা মেলাৰ অৱস্থা হৈছিল। লাহে লাহে আমি ডাঙৰ হৈ আছিলো। মাতৃদেৱীয়ে অশেষ যত্নেৰে আমাক পালন কৰিলে আৰু শিক্ষাও দিলে। অধ্যয়নৰত আৰু সঙ্গী-তত বুৰগৈ থকা আমাৰ পিতৃয়ে সাহিত্য চৰ্চাও কৰিছিল। তেওঁ লিখি থৈ যোৱা হাতে লিখা পুথিৰোৰ মাতৃয়ে বৰ যত্নেৰে সাঁচি থৈছিল।

আমাৰো বহুত দিনৰ পৰাই হাবিলাস আছিল যে ৩ পিতৃদেৱৰ লিখাসমূহ প্ৰকাশ কৰি উলিয়াওঁ। কিন্তু সময় আৰু সুযোগে এই কাম কৰিবলৈ দিয়া নাছিল।

এতিয়া আমি সোনকালে এই কাম হাতত নললে, পিছলৈ আৰু কঠিন হৈ উঠিব পাৰে। সেয়ে মাতৃদেৱীৰ পৰামৰ্শ অনুসৰি আমি তিনিও জনীয়ে এই পৱিত্ৰ কাৰ্য্যৰ বাবে আগ বাঢ়িলো।

প্ৰায় নষ্ট হবলৈ ধৰা এই গীতৰ কিতাপখনকেই সৰু দেখি পোন-পহিলতে উলিয়াবলৈ মন কৰি প্ৰেছত দিলো। বাইজ্ঞে সমাদৰ কৰিলে পিতৃদেৱৰ আন এম্‌ কেখনিও ভৱিষ্যতলৈ প্ৰকাশ কৰিবলৈ হাবিলাস থাকিল। ইতি—

বিনীতা—

জুনি দত্ত চৌধুৰী।

কনি দত্ত চৌধুৰী।

অকণি দত্ত চৌধুৰী।

গণকুচ্ছি, বৰপেটা।

অসমৰ

শিল্পী-বৃন্দৰ

হাতত

হৃদয়ৰ

হাবিলাসেৰে।



## এনুৰা মধুৰ হৃদয় মন্দিৰ—

## লিখক - পৰিচিতি—

‘এনুৰা মধুৰ হৃদয় মন্দিৰ’ৰ লিখক অগীয়া হেমবথ দত্ত চৌধুৰী মোৰ নিজৰ ডাঙৰ-মামা। এইজন লোক তথা ‘ডাঙৰ মামা’ৰ বিষয়ে মোৰ বচিত ‘হাঁহি কান্দোনৰ মেলা’ পুথিত অলপকৈ হলেও উল্লেখ কৰা হৈছে। বিদগ্ধজনে সেই খিনি কথাৰ মাজতেই নিশ্চয় বিচাৰি পাব তেহেমবথ দত্ত চৌধুৰী প্ৰকৃতপক্ষে কোনখন জগতৰ লোক আছিল। কলা সংগীত তথা সাংস্কৃতিক-জগতৰ সৈতে, সাংস্কৃতিক কলাসাধক কলাগুৰু বিষ্ণু প্ৰসাদ বাতা, মহেন্দ্ৰ নাথ ডেকাফুকন, স্বৰ্গেশ্বৰ বায়ন, সুবোধ চন্দ্ৰ বৰুৱা প্ৰমুখ্যে এসময়ৰ স্বনামধন্য কলা-কাৰসকলৰ সৈতে হেমবথ দত্ত চৌধুৰীৰ ঘটিছিল নিবিড় সম্বন্ধ। আজি পঞ্চাশৰ উৰ্দ্ধত যিসকললোক বৰপেটা, গোৰীপুৰ, ধুবুৰী, কোচ বেহাৰ, বংপুৰ আদিত আছে, সেইসকললোকে ‘হেমবথ’ Golden chariot ক (ইংৰাজী নামেৰে দৰ্শকমণ্ডলীয়ে নামা-কৰণ কৰিছিল) পাহৰি নিশ্চয় যোৱা নাই। এখেত আছিল সেই সময়ৰ ফুটবল জগতৰ এটি উজ্জল ভাৰকা। সেয়েহে অসমৰ খেল-জগত, তথা ফুটবল-জগতৰ বুৰঞ্জীত হেমবথ আখৰেৰে ‘হেমবথ’ৰ নাম জাউতিয়ুগীয়া হৈ আত্মিকোপতি জিলিকি আছে। ‘মামাথেৰ গাওঁ’ বৰপেটাক লৈ যিদৰে দ্ৰুত গমন পৰত গোবৰাবোধ কৰো, তেনেদৰে মোৰ মৰমৰ তিনি-গৰাকী মোমাই দেউকলৈ আজিও সময়ত গোবৰাবোধ নকৰো বুলি কলে ‘কলীয়া ঠাকুৰ’ৰ আগত মিছা মজা হব। মোৰ এই ব্যক্তিগত আনন্দক অহংকাৰ বুলি যেন বাইছে ভুল নুবুজে। অসমৰ ফুটবল জগত তথা অসমৰ শাস্ত্ৰীয় সংগীতৰ এজন নীৰৱ সাধক হিচাপে হেমবথ দত্ত চৌধুৰীৰ নাম যিদৰে জিলিকি আছে,



সেইদৰে তেওঁৰ আন ছগৰাকী সোদৰ নৰেন দত্ত চৌধুৰী আৰু  
বতীন দত্ত চৌধুৰীৰ নাম অসমৰ উচ্চ হোটেল ব্যৱসায়ী পিচাপে  
আমাৰ বাঙালি আগবঢ়ায় স্বৰূপে যুগশক্তিক যুগে যুগে অনু-  
প্রাণিত কৰি তুলিব বুলি মোৰ একান্ত বিশ্বাস। আজি এই  
তিনিগৰাকী সুযোগ্য স্বৰ্গীয় মোমাই দেউহঁতলৈ বুলি এই সুযোগতে  
অন্তৰৰ শ্রদ্ধা, প্রীতি জ্ঞাপন কৰিলোঁ।

‘এনুৱা সুন্দৰ হৃদয় মন্দিৰ’ পুথিখনি লিখকৰ প্রকৃত  
আৰু উৎকৃষ্টতম অৱদানৰ নিশ্চয় নিদৰ্শন নহয়। এখেতৰ ৰচিত  
সংগীত শাস্ত্ৰৰ অমূল্য পাণ্ডুলিপি অৱহেলাৰ ফলত পাহৰণিৰ  
নিষ্ঠুৰ বাহুসীৰ গৰ্ভত লীন গ’ল। তথাপিও কালৰ কুটিল  
গতিৰ বিপৰীতে যি ছই এখিলা কবিতা আৰু মাৰ্গীয় সংগীত  
পৰি আছিল, সেইবোৰ গোটাই মিলি লিখকৰ পত্নী আৰু  
কন্যাসহে অশেষ কষ্ট কৰি ছপা কৰি উলিয়াইছে এপাহি শ্রদ্ধা  
অৰ্ঘ্য স্বৰূপেহে। গতিকে হেমৰথ দত্ত চৌধুৰীৰ গুণমুক্ত পাঠক-  
সকলে অনাবস্থৰ এই সকলো গীতি/কবিতাৰ পুথিখনি যেন সাদৰে  
আৰু নিজগুণে তুষ্ট হৈ গ্ৰহণ কৰে, এয়ে মিনতি।

শ্রীমন্ত শঙ্কৰৰ শ্রদ্ধাৰ পেহাদেউ বিখ্যাত ‘বুঢ়াখাঁৰ’  
বংশলতাৰ এটি ক্ষুদ্ৰ পত্ৰসম, সাগৰসদৃশ হৃদয়ৰ অধিকাৰী  
হেমৰথ দত্ত চৌধুৰীৰ প্রতি ‘সংগ্ৰামী অভিনন্দন’ জ্ঞাপন  
কৰিলোঁ।

‘অধমে কেৱল দোষ লৱয় মধ্যমে গুণ

দোষ লৱে কবিয়া বিচাৰ।

উত্তমে কেৱল গুণ লৱয় উত্তমোত্তমে

অল্প গুণ কবয় বিস্তাৰ ॥’

বিনীত—

১৪/১২/৭৮ ইং

কমল নাৰায়ণ চৌধুৰী।

## সূচী—

### প্রথম শাৰী—

### পৃষ্ঠা—

১। এনুৱা মধুৰ হৃদয় মন্দিৰ ...	১
২। মোৰ হৃদয় ছুৱাব বন্ধ ...	২
৩। দয়াৰ ঠাকুৰ ...	৩
৪। কিয় আহিছিলো ...	৪
৫। প্রভু, নিদিয়ানো কিয় ...	৬
৬। সংসাৰ সাগৰ ঘোৰ ...	৭
৭। মোৰ ধ্যানৰ স্বামী ...	৮
৮। আহিব আহিব বুলি	৯
৯। যোৱা যোৱা প্ৰিয়তম ...	১০
১০। প্রভু, সকলো তোমাৰে দান ...	১১
১১। জীৱনৰ সুৰ যায় ...	১২
১২। তোমাৰ চৰণে কৰো ...	১৩
১৩। মোৰ সকলো আপোন ...	১৪
১৪। ক’তে বা আছিলো ...	১৫
১৫। বাৰে বাৰে আহো ...	১৬
১৬। বিশাল মহান ...	১৭
১৭। সৰগৰ জোন উঠিছে ...	১৮
১৮। ফাগুনী বতাহে ...	১৯
১৯। পখীলা, হে পখীলা ...	২০
২০। (সখি মোৰ) ক’ঐ ...	২১
২১। দেখা দি ক’ত লুকালো ...	২২
২২। কাৰ বা মলিন যুথ ...	২৩
২৩। কোনেনো কেনেকৈ ...	২৬
২৪। ফুলে ফুলে ফুল ...	২৭



২৫। ভাঙা হৃদয় —	২৮
২৬। বনতে বজ্রাই ...	২৯
২৭। নিৰ্দ্দয় নিষ্ঠুর শ্যাম ...	৩০
২৮। চলি যাইয়ে সুন্দর ...	৩১
২৯। বাট ভেটি ধরি ...	৩২
৩০। আক কিয় ...	৩৩
৩১। মোক, এবি দিয়া বাট ...	৩৪
৩২। সুন্দর গিবি ...	৩৫
৩৩। আজি কি হুন্দে ...	৩৬
৩৪। সাধুক তবিল।	
যুগ যুগ ধরি ...	৩৭
৩৫। শ্রীমন্ত শঙ্কর ...	৩৮
৩৬। শ্রীমন্ত শঙ্করদেবর মহিমা ...	৩৯
৩৭। কবা, মোহ মায়া ...	৪০
৩৮। এই সকলো ভুল ...	৪১
৩৯। মিছলীয়া দীঘলীয়া ...	৪২
৪০। সকলো-বিধনিয়ন্তার ...	৪৩
৪১। খাল বিল নৈয়ে ভবা! ...	৪৪
৪২। চুৰট বিড়ি টানি ...	৪৫
৪৩। চাৰিও ফালে বিদেশী ...	৪৬
৪৪। কোনে চিনে মোক ...	৪৭
৪৫। চিনিবানে মোক ...	৪৮
৪৬। বাল্যকাল শিশুমতি ...	৪৯
৪৭। মোর সপোন সফল ...	৫০
৪৮। তুমি লাহে লাহে ...	৫১

এনুৰা মধুর

হৃদয় মন্দির

নীবারে পশিবা তুমি,

তোমার কাৰণে

হিয়াৰ আসন

পাতিছোঁ যতনে আমি ॥

ক্ষুদ্র পৰাণব

আশা অভিল্য,

পূর্ণ কবিবা, নকবা নিবাস ,

সুপ্ত মগ্ন

বিবহ লগ্ন

তোমার পবন কামী ।

শত অপবাধ

ক্ষমিছা সতত,

শত অনুতাপ দিছাহে প্রাণত,

দক্ষ জনম,

নেবিরা মবম,

জীবন মবম স্বামী ।

॥ এনুৰা মধুর হৃদয় মন্দির ॥ ১



ইমন :

একতালী :

মোৰ, হৃদয়-দুৱাৰ বন্ধ আজি  
ভক্তি মিনতি শূন্য ।  
জ্ঞান ধৰ্ম বুদ্ধি কৰ্ম  
সকলো হৈছে শূন্য ॥

আকাঙ্ক্ষা অধিক  
আবাসনা স্তুতি,  
প্ৰাণত নাজাগে  
আকুল কাকূতি  
তথাপি কিয়নো উথলি উঠে  
স্নেহ মৰম ক্ষীণ ।

মোহময় চিত্ত  
সংসাৰ মায়াত,  
নোথোজে থাকিব  
তোমাৰ ছায়াত ;  
শূণ্য ময় অনিত্য ভাৱত  
দন্ধ কাতৰ দীন ।

॥ এহুৱা মধুৰ হৃদয় মন্দিৰ ॥ ২

বিভাষ :

একতালী :

দয়াৰ ঠাকুৰ  
কৃপাৰ সাগৰ  
সেবহু অধমে চৰণ তোমাৰ ।  
চঞ্চল মন  
অধিৰ জীৱন  
তোমাতে ভৰষা, কৰিবা উদ্ধাৰ ॥

তুমি সত্য-ব্ৰত, অগতিৰ গতি,  
তুমি নিৰাকাব, জগতৰ পতি,  
কিমতে ভকতি, কৰিবোঁ প্ৰণতি,  
দয়া কৰি তুমি কৰিবা বিচাৰ ।

গুণ-চিন্তা-মণি  
পাপৰ অগনি  
তুমি বেদ-শিবোমণি  
প্ৰকাশ! আপুনি,  
প্ৰভু অন্তৰ্য্যামী,  
জগতৰ স্বামী,  
হৃদয়ত থাকি  
কৰিবা বিহাৰ ।

॥ এহুৱা মধুৰ হৃদয় মন্দিৰ ॥ ৩



সুবট :

একতালা :

কিয় আহিছিল।  
কিয় হাঁহিছিল।  
কিয় বা দেখা দি  
পুণ্ড গুচি গ'লা ?

হিয়াব মাজত  
ফুলাম আসন  
বাখিছিলো সাধি  
কিয় নবহিলা ?

চাই থাকে। সউ  
শূন্য আকাশ,  
প্রেম অনুবাগ  
অতৃপ্ত পিয়াস ;

তুমি, লুকালুকি কবি  
যোরা যদি পবি  
উঁকি মাৰি ফিবি  
কিয় চাইছিল। ?

মোৰ, হিয়াব আসন এৰি থৈ  
যোৱা, শূন্য আকাশ পোহৰাই ।  
মোৰ, হিয়াভৰা প্রেম,  
বিবহৰ ভেম, থাকিব নিবৰেই চাই ;

॥ এমুৱা মধুৰ হৃদয় মন্দিৰ ॥ ৪

সুবট

একতালা :

আহা, সুন্দৰ কপ নিৰমল  
আহা, স্নিগ্ধ মধুৰ সুবিমল  
মোৰ, মুকলি হৃদয়

দিবা পোহৰাই  
আহিছিল। যদি কিয় পাহৰিলা ?



॥ এমুৱা মধুৰ হৃদয় মন্দিৰ ॥ ৫



আড়না :

একতালা :

প্রভু, নিদিয়ানো কিয় কৈ  
কোন বাট ধরি যাওঁ কেনে কবি  
তোমাৰ ইঙ্গিত পাম বুলি  
আকুল আবেগে আছে বৈ ॥

হৃদয়ৰ ব্যথা

জানিও নাছানা ,

বেদনাৰ বার

শুনিও নুশুনা ,

কিয়নো অচিনা

চিনিও নিচিনা

কিবা দোষে দোষী মই— ?

কলুষিত মন

যদি থাকে মন ,

ককণাময়

কবিবা শোধন ,

তোমাৰে চিত্ত

নিভা শুদ্ধ

কবিবা দয়া, দয়াময় ।

॥ এনুৰা মধুব হৃদয় মন্দিৰ ॥ ৬

মালকোব :

ৰূপতালি :

সংসার সাগৰ ঘোৰ,  
পাৰ হওঁ মই কেনে কৈ ?

সেয়ে প্রভু তুমি মাথোঁ,  
দিবা পথ দেখুৱাই ।

কাম, ক্রোধ, কুন্তীৰ

মোহ মায়া মহা সাগৰ ,

ই সবে বিধিনি আনে

বাট পথ মোৰ আশুচাই ।

অলিক অধিক বহু

আশাতে মগন মন,

পথত কটক আছে

দাৰা পুত্ৰ পৰিজন

আপদ-বিপদ সব

দিবা তুমি আতবাই ।

॥ এনুৰা মধুব হৃদয় মন্দিৰ ॥ ৭



ভৈৰবী :

তেওঁৰা :

মোৰ, ধ্যানৰ স্বামী ।  
 আপদে বিপদে বাধি আছে সদা  
 বিপদ ধাবণ তুমি ।  
 অম্লৰ নিবন্তৰ  
 বাসনা সন্তাৰ ,  
 অলিক অমূলক  
 অধিৰ অপাৰ ;  
 স্নেহ ককণা  
 তথাপিতো কৰা  
 তুমিয়ে অন্তৰ্য্যামী ।  
 কপট পিশুন  
 হিংসা আদি দ্বেষ ,  
 হৃদয়ত ভৰা  
 অনন্ত অশেষ ;  
 কলুষ মলিন  
 যদিওবা হিয়া  
 তুমিয়ে নিবৰে সঠিছা ,  
 দেখি শুনি সদা তুমিয়েই আছে  
 সুপথ কুপথ দেখুৱাট দিছা ,  
 তোমাৰ মহিমা  
 মোৰ অন্তৰত  
 থাকোক দিবস যামী ।

গজল :

ৰূপতাল :

আহিব আহিব বুলি আছেঁ চাউ প্ৰাণ ধন ।  
 তথাপি কিয়নো মাতে ভাবোঁ মাথোঁ অনুক্ষণ ॥  
 হিয়াৰ অসীম প্ৰেম,  
 অধিৰ অধীৰ ভেম,  
 আকুল ব্যাকুল তুমি বিকল অৱশ প্ৰাণ ।  
 তুমি চৰণৰ ধূলি  
 দেখা পাম পাম বুলি,  
 দীঘলীয়া জুমনীয়া ক'পাট তুলে হিয়া খন ।  
 জীৱন মৰণ স্বামী  
 তুমিয়ে অন্তৰ্য্যামী  
 তুমিয়ে ভৰষা মাথোঁ, তুমিয়ে মোৰ প্ৰাণ মন ।



ভীমপলশ্রী :

দাদৰা :

যোৱা যোৱা প্ৰিয়তম !  
ন'চাবা মোৰ মুখলৈ ।  
নাচাবা নকৰা কথা  
বাটে ঘাটে বৈ বৈ ॥

সহিছে। বিবহী তিয়া  
একো যে তাত নাটকীয়া  
কিয় পুত্ৰ দেখা দিয়া  
প্ৰণয়ৰ কথা কৈ ?

মিশ্ৰ বেহাগ :

খেমটা কাশ্মিৰী :

প্ৰভু, সকলো তোমাৰে দান ।  
নিমিষে নিমিষে  
চকু পলকতে  
সকলোকে কৰা ভাণ ।  
বিশ্ব নিখিল  
ভূৱন মাতে,  
বাহিৰে ভিত্তৰে  
তোমাকে সাজে,  
কতনো লীলা কত দেখুৱালা  
সকলো তোমাৰে ভাণ ।  
মহিমা গৰিমা  
তোমাৰে জয়  
অগ নগ ৰূপ  
তোমাতে লয়  
উত্থান পতন জন্ম মৰণ  
হৰ্ষ বিষাদ প্ৰাণ ।



ইমন :

তেতালা :

জীৱনৰ সুৰ যায় বহুদূৰ  
যায় বহুদূৰ  
শুনে কোনে ?

আকুল আবেগ  
ভৰা হৃদয়ৰ'

যাতনা যে কি —  
জানে কোনে ?

কিমান সহিব  
বিবহৰ বাধা

কোনেনো শুনিব  
মৰমৰ কথা

মৰমৰ কথা ন নে নাজানে  
যাতনা যে কি —  
জানে কোনে ?

মিলনৰ আশে  
চিৰ বসন্তৰ  
প্ৰণয়ৰ পাশে চিৰ আকাঙ্ক্ষাৰ

কিনো সুমধুৰ —  
জানে কোনে ?

হিঙোল :

কাপতাল :

তোমাৰ চৰণে কৰোঁ  
সেৱা নিজে নিজে ।  
গায় তোমাৰ গুণ বেদ আদিত ।  
ব্ৰহ্মা মনোৱৰে অকণ্ঠে নেপায় ,  
ওহি দেৱৰ দেৱ অগত তহিঁহ ।





## আপোন :

মোব, সকলো আপোন ।  
পিতা মাতা শিক্ষা শুক মাননীয় জন ।  
ভাই ভনী পতি পত্নী সকলো আপোন ॥

ওচর

চুবুয়া

আক বন্ধুগণ ,  
পূজনীয়, পূজনীয়া,

আত্মীয় স্বজন ॥

চকু কাণ, নাক মুখ,

যর নর দ্বার,

কাম ক্রোধ লোভ মোহ

বুদ্ধি অহংকার ;

কলুষ কপট মিথ্যা অসত্য প্রধান ।

জ্ঞান সত্য সদাচার

ভক্তি প্রেম উপচার

বৈবাগ্য রিরেক নিষ্ঠা ধর্ম্মের দাপোন

মোব, সকলো আপোন ॥

অকলশবীয়া হৈ স্থূল দেহ-ভার ,

সকলোকে এবি যাব কর্তব্য আত্মার ;

জাগরিত শুচি সর

তবহি সপোন

ই সব আপোন, তেরে নহব আপোন ॥

## তত্ত্ব :

ক'তে বা আছিলো

কিবা কবিছিলো

কোনেইবা আছিল মোব ,

কোন পিতা মাতা

কোন ভনী ভ্রাতা

কোনেইবা আছিল ক'ব ?

ক'সে বা কেতিয়া

কোন সময়ত

কোন তিথি কথ চাই,

যাবইবা লাগিব

কি কাম সাধিব

কার সঙ্গে সঙ্গী হৈ ?

সদ্র কেনেকুরা

ঠাইও নাড়ানো

নামেইবা কি লভ,

আকাশে পাতালে

স্বর্গে কি নরকে

ভোগেই বা কি খাও ?



বাবে বাবে আশে।  
 নপবে মনত  
 স্মরণ নাতি পূর্বের ,  
 ঘনে ঘনে বোলে  
 কক্ষ অনুপাতে  
 সুখ বা দুঃ দুর্বাব )  
 যিবা কবো কক্ষ  
 জীবর পাছত  
 ঘূরি কবে সর্বদায় ,  
 নাপাহবে যেনে  
 মায়েকে ছরাল  
 যেনেকৈ নথাকয় ।  
 কি কক্ষ কিমান  
 দিনত ভুগিছে  
 এই জীব সমুদায় ,  
 শেষ আছে ক'ত  
 কি-কেনেকুরা  
 তত্ত্ব ভেদ কোনে পায়

## নৈবেদ্য :

বিনামল মহান ঠগি  
 নাই ফল মূল ।  
 নাই ধূপ, নাই ধূনা  
 নাই গন্ধ ফুল ॥  
 চপা যোবা দিয়া ধনি  
 সারি পুঁচি লৈ ।  
 জাবর-জপবে মাতে  
 দিচ্ছে তাকে থৈ ॥  
 নির্ঝাপিত বস্ত্র মোর  
 হৃদয় চকুত ।  
 সিংহাসন শূন্য মোর  
 কঠিন বুকত ॥  
 জ্ঞান ভক্তি নাই মোত  
 নাই বিদ্যাব ।  
 বিবেক বৈবাগ্য নাই  
 নাই প্রেম ফল ॥  
 মকময় হৃদয়ত  
 শুকান বতাহ ।  
 শুকান তপত চিত্ত  
 শুকান হেপাহ ॥  
 ঘাটিছে তকতি ভাবে  
 মাথো ই শবাই ।  
 অধমে নাযায় যেন  
 অদৃষ্ট বাজাই ॥



### চুমাৰ বাগি :

সবগৰ ছোন উঠিছে জ্বলি  
 বিশ্বটো ধবিলে কপ ।  
 ইমূৰৰ পৰা সিমূৰলৈ  
 বৈ যায় গন্ধ - ধূপ ॥  
 প্ৰাণ বহিৰ্ভিটি মুখত মিলাই  
 প্ৰিয়াটো চাই আছে বাট ।  
 কেতিয়া-কেমেক-প্ৰাণৰ বলভে  
 পবশে মেলি ছুই হাত ।  
 হিয়া উৰুৱা হিয়াৰ কথাটো  
 ভাঙি-পাতি কলে শুনে ।  
 সেই শুনে তাক স্মৃতিৰ পথত  
 বাথিব খুজিলে মনে ॥  
 মূৰন যন্ত্ৰৰ প্ৰিয়-আলিঙ্গন  
 ওঁঠ মুখ লগলাগি ।  
 অন্তৰৰ কথা থৈ দিলে লেখা  
 এয়েহে চুমাৰ বাগি ॥

### কাহৰবা :

কাণ্ডী বতাহে আহি কাণে কাণে  
 কৈ যায় —  
 কাৰেনো বাতৰি ?  
 উথলি উথলি  
 উপচি পৰিছে  
 আবেগতে ভৰা লহৰি ।  
 বাথিছিলো সাঁচি  
 গুপ্তে হিয়াৰ মাজত  
 লুকাই ছবিটি ,  
 বতাহতে তাৰ বিৰল কুঞ্জৰ  
 ফুলিছে প্ৰণয় মালতি ;  
 তোমাৰ কাৰণে আহো আশা বাথি  
 নাযাবা দূৰলৈ জীতৰি ।



গজল :

ঠুংবী :

পখিলা, হে পখিলা

বিবাহ-বাতনি কিয় আনি দিলে ?

তুফান বরষ মোর ঐ পখিলা !

কি প্রেম পূর্ব কিয় দেখা দিলে ?

নিবজান নীলা আকাশত

ফুবিছিলো উবি মৃদু পরনত ,

তাতে সুব তুলি ওমলি ওমলি

গাইছিলো গীত আপোন ভারত ;

আজি, এনে সময়ত চোঙ্গর কোবত ,

গীত জোকারত ;

কিয়নো নাচিলে ?

সংসার পথ সঙ্কট অতি ,

কণ্টক দেখি শঙ্কিত পরান ;

তথাপি তোমার শূন্য পাখারে

আতবাই দূর কবিছা

কিনো আহ্বান ;

আজি, দুঃখের প্রাণ, এজন্যে দান

কবিতা মিলন

আশীষ দিলে ।

মিঞা মল্লার :

ক.ওয়ালী :

( সখি মোর ) ক' ঐ কথাটো ভাঙ্গি ক' ।

নিবর গভীর বাথা গোপন করিছে কথা

মিহাতে পাইছ হৃদ মোরেকবার ভাঙ্গি ক' ॥

প্রেম অমৃত প্রাণ

হেম প্রতিমা খনি ,

মন্দির কবিছে দেহি !

বিষমত ভাবে হানি ,

আকুল বাকুল হৃদি ,

ভাঙনার যত ব্যাধি

চঞ্চল যাতনা আদি কৈ মোক, জীবনি স' ।



গজল :

ঠুংবী :

দেখা দি ক'ত লুকালি ?

কিহব মাজত

বিচাৰি নাপাওঁ ।

বিচাৰি মৌ ফুল বাগিচাত

ফুলৰ মাজত

জুমি জুমি চাওঁ ।

প্ৰথম প্ৰথম ভাগতে

প্ৰথম দেখাতে

কিয়নো লুকালি ?

নাইবা তোমাৰ

হিয়া ভৰা প্ৰেম

কাৰবাক দি কৰিছা খেলা,

মইযে তোমাৰ

আশাতে আছিলো

ভাল পাই ছুখ পাওঁ ।

উচ্ছাস :

কাৰ বা মলিন মুখ পৰিছে মনত ?

চন্দ্ৰ সূৰ্য্য গ্ৰহ যত

সদায় আনন্দ বত

অপূৰ্ব বস্ত্ৰেৰে আচ্ছি শোভে আকাশত ।

বিহঙ্গ-মধুৰ তান

বাহেৰে আচ্ছি প্ৰাণে প্ৰাণে

প্ৰকৃতিৰ সৌন্দৰ্য্যই ঢালে পৰাণত ॥

মধ্যাহ্নে নীলাকাশত

হাঁহে বৰি অবিবত

অগ্নি শিখা দিয়ে ঢালি এই ভগতত ।

নিৰ্জন কানন মাছে

ফুল-তক কিবা মাছে

আনন্দে উপচি পৰে হৃদয়ত ॥

পূৰ্ণিমাৰ জোনবাট

দেখিলে হিয়া জুৰায়

মজয়া সমীৰ বয় যেন অন্তৰত ।

আনন্দে হৃদয় ভৰা

হাঁহে কেনে বশুন্ধা

আছে যেন মগ্ন সদা অনন্ত ভাবত ॥

কাৰ বা মলিন মুখ পৰিছে মনত ?

কাৰ বা মলিন মুখ পৰিছে মনত ?

কোনো দিন দুৰ্ভাৱনা

পৰা নাই তিল কণা

অন্তৰ জলোৱা নাই কাৰো ভাৱনাত ।

হিয়া মোৰ কোনো ক'বে

হোৱা নাই কোনো ফালে

জ্বলা নাই অন্তৰ মোৰ অলিক চিন্তাত ॥

হোৱা নাই ভুল ভ্ৰান্তি

আছো সদা সুখে শান্তি

আনন্দ যুৱতি সদা উদে অন্তৰত ।

কোমল পৰাণ হায়

পিকো ফুল মালা মই

ধন্য মানো কত শত চঞ্চল প্ৰাণত ॥



প্রীতি স্নেহ ভাল পোরা শান্তি সুখ সাঁচি থেঁরা  
পলে অনুপালে কিয় পলাই ভয়ত ।

যিকালে ফুৰাওঁ চকু সিকালে নাপাই একো  
মৰীচিকা চৌ নাচে ক্ষুদ্র হৃদয়ত ॥  
কাৰ বা মলিন মুখে পৰিছে মনত ?

× × × ×

কাৰ বা মলিন মুখে কৰে অন্ধকাৰ ?  
আছিল ই শৰীৰত বল বুদ্ধি আৰু কত  
আশীৰ্বাদ কৰে লোকে দেখি কল্লোৱৰ ।  
চকু নাক আদি কান মনোবশ সৰা প্ৰাণ  
কক্ষবৰ্ণ চুলি সব আলো ই মূৰত ॥  
প্ৰতি অঙ্গে মেদমজ্জা ভাবোঁ সদা পবিত্ৰতা  
অপূৰ্ব মূৰতি কৰে অন্ধকাৰ দূৰ ।  
কিয় এৰে দিন দিন কত যে হৈছে ক্ষীণ  
চৰণে লুপ্তি কৰি ভাঙ্গে হাড়-মূৰ ॥  
কি যেন গবল বিহে শৰীৰত স্তবে স্তবে  
হিয়া মোৰ ভাঙ্গি ভাঙ্গি কৰে চুৰমাৰ ।  
কি যেন কৰিছে মন ঢলি পৰে ঘনে ঘন  
নোৱাৰোঁ থাকিব থিৰে দুৰ্বল অস্তৰ ॥  
কাৰ বা মলিন মুখে কৰে অন্ধকাৰ ?

× × × ×

কাৰ বা মলিন মুখে কৰে অন্ধকাৰ—?  
কাৰ বা অলঙ্কে পশি, হৃদয়ত মধু-হাঁহি,  
পলকতে তবু কিয় বিবাদ অস্তৰ ।  
বুজিব নোৱাৰোঁ হায়, কি যাওঁনা দিয়ে হায়,  
পুৰি-মাৰি দেহা-মন তৈছে, আগ্ৰাৰ ॥  
কি শেল বাঢ়িছে বুক, অৱশ হৈছে শোক  
কাৰ বা শোকতে আজি হওঁ চাবধাৰ ।  
কাৰ বা মলিন মুখে কৰে অন্ধকাৰ ?  
কাৰ বা মলিন মুখে কৰে অন্ধকাৰ ?  
শান্তি সুখ আশা যত, দিলোঁ সব তোমা-তাত  
দিয়াহে বিদায় দেৱ ইহ জনমৰ ।  
পাহৰিছোঁ সত্য-পথ, পাহৰিছোঁ ভৱিষ্যত  
তুমি মাথোঁ শান্তি দাতা এই মৰত্তৰ ॥  
তোমাৰে দয়াত দূৰ কৰোঁ অন্ধকাৰ !!!



বাগেশ্বৰী :

টিমা তেতালা :

কোনেনো ভেনেতৈ পাব

কবিব হে নারবীয়া ?

নিবিড় গভীৰ নদী

পাৰাপাৰ নাইকীয়া ।

আন্ধাৰ গহীন বাতি

তাতে পৰনৰ ছাটি

উঠে চৌ ঘনে পতি

ভয়তে ক'পিছে তিয়া ।



বসন্ত :

খেমটা :

ফুলে ফুলে ফুল

নাচে অলিকুল,

নাচে অলিকুল

গৈছে ব্যাকুল ।

আকুল আকুল

হৃদয় ব্যাকুল

নাই পাৰাকুল

সদায় আকুল ।

আজি সবে গাওঁ

ফুল ধলু লওঁ

হৃদয়ৰ কথা

কৰ্ণে নকৰ্ত —

প্ৰাণৰ প্ৰাণ

দিবাহে সন্ধান

ভাবি ভাবি ভাবি

হেঁও বিয়াকুল ।



সুখ :

ভাঙ্গা হৃদয়ব

— তুলি আকাশি

কলা-ঘুমটির  
পুর'ব গীতটি,

নিবর নিশাব  
শান্ত দেওয়ালয়

উদাৰা মূদাৰা তাৰা  
বাতি উঠে

উৎপত্তি প্রলয়  
গভীর ছন্দাব

অপূৰণ আশা

ভাঙ্গা হৃদয়নীয়া

ভাঙ্গা বাগিনীৰ,

ভাঙ্গা তান ;

ইনো ক'ব সুখ মান ?

জোকাৰি ঘনাই

নিবরে লুকাই

কঠিনো যায় প্রাণৰ প্রাণ ;

ইনো ক'ব সুখ মান ?

ভাঙ্গা সুখটি,

জগাই প্রকৃতি কবেহি দান;

ইনো ক'ব সুখ মান ?

ঈশ আবাধনা বাগিনী

লৈ আহে সপ্ত সুখ লয় তান

একেলগ কৰি গ্রাম তিনি ।

উন্-পকাশ তান;

ইনো ক'ব সুখ মান ?

গভীর আশঙ্কা

তথাপি আকাঙ্ক্ষা;

নিবর নিবাশা

ভাঙ্গে ভাঙ্গা প্রাণ ।

এ'য় সেই সুখ মান ॥

ভূপালী :

ভেতালী :

বনতে

বজাউ

বনমালী ; ( হবি )

বা'হীটি

বজাউ

কবে নানা চতুৰালী ।

ত্রিভঙ্গ

বন্ধিম

মুৰতি মোহন ,

নয়ন

পঙ্কজ

ত্রিভুবন ধন ;

বিয়াপি

জগত মম

কবিছে ধেমালি ।

সপ্ত সুখ

তিনি গ্রাম

একুইছ মুচ্ছ'না

প্রপদ

খেয়াল টপ্পা

কতনো তিলানা]

ভৈবর

সাবঙ্গ

খট ইমন ভূপালী ।



খান্ধাজ :

তেতালী :

নির্দয় নিষ্ঠুর শ্যাম  
কিয় গুচি যায় ?  
কাকূতি মিনতি মোর  
নুশুনিলে যায় ।  
শাবদ জোনাকী বাতি  
তিয়ার আসন্ন পাতি  
সজাগে মিছাতে বলেন  
আশাপথ চাই ।  
বিবহ যাতনা পালো  
কান্দি ছলি- জুলি হলো ।  
তেওতো নাহিলে ফিবি  
কিবা দোষ পাই ।

পূববী :

একতালী :

চলি যাউয়ে সুন্দর কানু ।  
আগে পাছে ধায় বাধাল ধেনু ।  
গধূলির ধূলি বিয়পি গগন  
হাসি খল খলি করিছে গমন  
অমিয় হাসির অমিয় ধ্বনি  
শুনি থাকো যেন জুড়াই তনু ।  
অথবে মুবলী মধুর হাসি ,  
নি নি বাধা পাধা বজাই বাঁশী ,  
পূববীর তান হবে মন প্রাণ  
শুনি থাকো যেন সুসজিত বেণু ।



মিশ্র মালকোব :

জলদ একতারা :

বাট ভেটি ধরি

কিনো চল কবি

কিয়নো আহিছা কলীয়া ?

মোব, ভরা কলসী

পানী যায় পবি

বাট এবি কিয় নিদিয়া ?

থমকি থমকি

মাঝ উকি জুকি

লাজ দিলে লাজ নোপোরা ,

এনুরা নিলাজ

এয়ে নেকি কাজ

বাড় হব মোক নিদিয়া ?

বাটে ঘাটে মোক

কবা লটি ঘটি

এয়ে নেকি ভোমাব

ব্যরগাব বীতি

ভোমাবে বিবহ

সহিজে সবহ

তুমিয়ে কবিছা বলিয়া ।

ভৈববী :

কাণ্ডালী :

আক কিয়,

আগ বাঢ়ি

আহিছা কাণাই ?

আক কিয়,

ভবোরা ঘাগবী ধরি

জটা-পটা কবি

দিয়া বগবাই ।

সখী সবে যায় এবি

তুমি মোক বাটতে ধরি

নানা বিলম্বতি কবি

যাবলৈ নিদিয়া অকলে পাই ।

তুই মন আছে ছুটি

তুমি মই সদা এটি

নকবাহে লটি - ঘটি

কাকতি মিনতি কবো বিনাই ।



খান্ধাজ :

দাদৰা :

মোক,

এৰি দিয়া বাট

যাওঁ ।

য'তে ত'তে মাথোঁ

কৰা দিগ্‌দাৰি

সেয়েহে লাজ

পাওঁ ॥

চুটিলা কুটিলা ললিতা লতা,

ক'ভনে সকলোৱে কয়

কতনো কথা,

সন্তিনী

ননদী

দিয়ে তাতে ব্যথা;

ক'তে মোলুকাওঁ ?

যমুনাৰ পাৰ

সন্ধিয়া বেলা

ঘৰলৈ যাওঁ

নকৰা খেলা;

এৰি দিয়া বাট - ঘাট

এৰি দিয়া

কলনী ভৰাওঁ ॥

আশোবাৰী :

একতালা :

সুন্দৰ গিৰি

গুহা শাৰী শাৰী

বন উপবন নৈ;

সুন্দৰ সর, সর মনোৰম,

এয়ে মোৰ অসম আই ।

প্ৰথম সূৰ্য

উদয় পূৰ্বত,

প্ৰথম প্ৰভাত

বিহগ সূৰ্যত,

জাগে বিশ্ব

নতুন প্ৰাণত

এয়ে মোৰ অসম আই ॥

প্ৰকৃতিৰ বানী,

অসম জননী

দেৱতাৰ বম্য ধান,

গৌৰৱ ময় মন্দিৰ মঠ

মঙ্গল কৰিছা দান;

আই,

তোমাৰ চকুত নাই ভিন পৰ

অন্ন কপে বিৰাজিছা সৰ ঘৰ,

জনম ধন্য নাই দুখ দৈন্য

এয়ে মোৰ অসম আই ।



বন্দনা

(১)

আজি কি ছন্দে বন্দোহে চরণ  
 শ্রীমন্ত শঙ্কর দেব ।  
 পঞ্চশততম বরির প্রধান  
 করোতে প্রথমে সের ॥  
 তন্ত্র মন্ত্র যত  
 পূজা বলিদান  
 পবিল অসম ভবি,  
 বজ্রা প্রজা সবে  
 বলি বিধান  
 সা'জল একাকার কবি,  
 পূজা মন্ত্র বিনে নাই একো নাই  
 দেবতা আছে বহু দেব ।  
 বাম নাম এক  
 গুপ্তে আছিল  
 বৈকুণ্ঠ পেৰাত লুকাই,  
 ভাৰত ভূমিত  
 শঙ্কর স্বরূপে  
 ভক্তক দিলেহে বিলাই,  
 জাতি অজাতি বর্ণ নিবিচারি  
 এক দেব এক সের ।

ভৈৰবী :

কাণ্ডালী :

সাধুক তাবিল  
 ছুটেক দমিল  
 পূজা বলিদান যত  
 হরণ করিল  
 নাম বিতবিল  
 সেহিসে শ্রেষ্ঠ সম্মত,  
 এক নাম ধর্ম নিকাপথ তর্ম  
 করিল বিদিত দেব ।  
 গাৰো ভোট গেল  
 সবেও তলিল  
 এক নাম সাব কবি,  
 সাহিত্য বিজ্ঞান  
 সঙ্গীত দর্শন  
 সমাজক দিল পঢ়ি,  
 তুমি গুণ জন, তোমাতে শরণ  
 শ্রীমন্ত শঙ্কর দেব ।

বন্দনা

মালকোষ

(২)

জাপতাল

যুগ যুগ ধরি হোরাহি অরতাব ।  
 শঙ্করদেব কপে হবিল ভূমিভাব ॥



সংসাৰ সাগৰ তৰিব উপায়,  
নাম মাথোঁসাৰ দিলাহি বিলাই;  
প্ৰণামো চৰণ তবু বাবে বাৰ ॥  
উজ্জানে কমলাবাৰী, ভাটীতে মধুপুৰ;  
মধ্যতে বৰপেটা ধাম পাতিলা নাম সুৰ;  
মাধৱৰ সঙ্গে কৰি লীলা অপাৰ ।

বন্দনা

( ৩ )

শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰ  
গুণৰ তীক্ষ্ণ  
ভক্তিৰ আধাৰ  
তুমি গুৰু জন ।

সাধুক ভাৰিলা  
হৃষ্টক দমিলা  
পূজা বলি দান  
কৰিলা হৰণ ।

একনাম ধৰ্ম্ম  
নিকা পথ হৰ্ম্ম  
কৰিলা বিদিক  
শাস্ত্ৰৰ সন্মত ।

গাৰো ভোট য়েচ্ছ  
সৰেও তৰিল  
একনাম দিলা  
হৰিষ মনত ।

সাতিত্য দৰ্শন  
সঙ্গীত বিজ্ঞান  
গঢ়িলা সমাজ  
দিলাহে শৰণ ॥

বন্দনা

( ৪ )

শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰ দেৱৰ মহিমা  
মণ্ডিত ভাৰত মাঞ্জে ।  
লৱ এক ধৰ্ম্ম এক শৰণ  
এক ভজ্ঞন বিৰাজে ॥  
এক বাম নাম গুপ্তে অছিল  
বৈকুণ্ঠ ধামত লুকাই ।  
ভাৰত ভূমিত প্ৰচাৰ কৰিলা  
ভক্তৰ মাজত বিলাই ॥  
জাতি অজাতি বৰ্ণ সকলো  
একেটা নামত সাঞ্জে ॥



কবি :

তেতালা :

কবি,

মোহ মায়া পৰিত্যাগ ।

জনমৰ

লগে লগে

মৰণে পায় লাগ ॥

বিনে বাম নাম

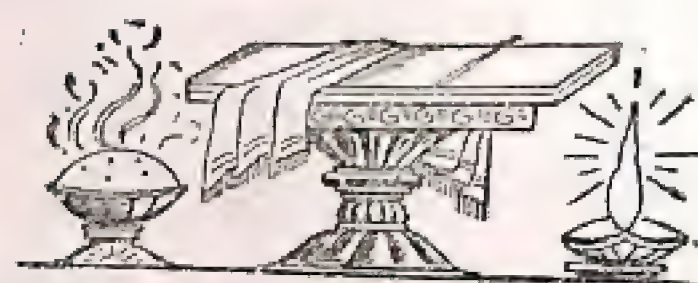
গতি নাপায় ,

মিছাতে নভবা হেলা

দিন বৈ যায় ।

শুক পদ আগে ধৰা

এই সাৰ ভাগ ॥



ভুল :

এই সকলো ভুল ।

জনম মৰম ,

কাৰণ কৰণ ,

স্থিতি নয় সমতুল ॥

বিশ্বৰ মাজত

জীয়াই আছা ,

কৰ্মৰ মাজত জীৱন মিছা ;

গৌৰব তোমাৰ নিভুল ;

কিন্তু, কপটতাৰ ছল ,

এই সকলো ভুল ॥

জ্ঞান বিজ্ঞানৰ উপহাস ,

সাধনা আছে নিশ্চয় তাৰ ,

তথাপি নোপোৱা কুল

ঐশ্বৰ্য্য বিভূতি দীন ভিক্ষাৰীৰ

চোৰ ডকাইতৰ মূল ,

গৰিমাতে ব্যাকুল ;

এই সকলো ভুল ॥

অনন্ত অসীম

সত্য অসত্যৰ ,

ব্রহ্মাণ্ড বিশ্বৰ

গুণৰ বাহিৰে —

ত্রিগুণৰে মূল ,

দিয়া, লিখা, এৰা, ধৰা, যি নকৰা

বিভিন্ন কপত

সকলো নিশ্চুল ;

এই সকলো ভুল ॥



মানৱ-লক্ষণ :

মিছলীয়া দীঘলীয়া — সত্য হয় এটি ।  
কপটতা পিস্তনতা — বাক্য হয় দুটি ॥  
অবিশ্বাস ঘাটকতা — অশ্রিয় কথন ।  
বাব নাই একো নাই — সাধুৰ বচন ॥



প্ৰীতি-দান :

সকলো—

বিশ্ব মিয়ন্তাৰ  
বিশ্বৰ সম্ভাৰ  
বিশ্বৰ পুহুলাসৰ ।  
বিশ্বৰ সোঁতত

নিভা সত্য সদা নৱ ॥

তথাপি—

অনম মৰণ  
বিবাহ বন্ধন  
ই তিনি তেওঁৰে ক্ৰিয়া ।  
বিধাতাৰ বিধি  
নহয় অসিদ্ধি  
তেওঁয়ে দিয়া তেওঁয়ে নিয়া ।

মেইবা—

আমি সৰে মিলি  
কৰিছো ধেমালি  
সংসাৰ সোঁতত ভাহি ।  
নিগুঢ় তত্ত্বৰ

প্ৰাণ হৃজনৰ  
এজনতে মিলে আহি ॥

চিৰঞ্জীৱ—

উদয়াচলৰ উষাৰ পোহৰ  
পৰক জ্যোতিৰ্ময় ।  
বিয়েপি জীৱন  
তলু মন প্ৰাণ  
হ'ক সদা মধুময় ॥



কোৰাচ :

খাল বিল নৈয়ে ভৰা  
বাহ বনে লেখেদি নেৰা  
তাৰে মাজত আছে আমি  
গাওঁ কুছি পাড়া,  
আজি, সকলো ফালে দেখো মাথো  
বি-এ, এম্ এ ভৰা ;  
এনে জন্মভূমি  
অসম বাণী  
নাপাবা হে আক,  
সকলোৱে আছে দেখো  
কি নাই আমাৰ বাক ?  
বি-এ, এম্ এ, শিক্ষা লৈ,  
সমাজ, ধৰ্ম পাছত থৈ  
এ, বি, চি, ডি, শিকি মস্ত  
ডাঙ্গৰ মানুহ হ'ল,  
ভেঁওৰ, বিদ্যা বুদ্ধি জ্ঞান যেনে  
বেহৰ চেপা ক'ল ;  
এনে জন্মভূমি  
অসম বাণী  
নাপাবা হে আক  
সকলোৱে আছে দেখো  
কি নাই আমাৰ বাক ?  
গাওঁ এবি চহৰীয়া  
বিএ, এম-এ, অসমীয়া

চুৰট বিড়ি টানি যায়  
বিদেশীৰ ছাঁত ;  
ভেঁও, ডেম পাখি  
গালি পাৰে  
যেন, আধা ফুটা ভাত,  
এনে জন্মভূমি  
অসম বাণী  
নাপাবা হে আক  
সকলোৱে আছে দেখো  
কি নাই আমাৰ বাক ?  
গোফ দাড়ি চুলিৰ কাট,  
কোট পেণ্টলুন, ফিট্ ফাট্,  
বিদেশীয়ে নিলে লুটি  
নাই মুখৰ মাত,  
ভোমৰ, শিল্প বনিজ কৃষি কৰ্মত  
নাই একোতে হাত ;  
এনে জন্মভূমি অসম বাণী  
নাপাবা হে আক  
সকলোৱে আছে দেখো  
কি নাই আমাৰ বাক ?



চারি ফালে

বিদেশীর,

ওখ, ওখ, ওখ শির,

ব্যরসা বাণিজ্য শিল্প লৈ যায় তুলি,

আমার, বি-এ, এম-এ, নকরি করে

হুত্ব দেউতা বুলি ;

এনে জন্মভূমি

অসম বাণী

নাপাবাহে আক

সকলোরে আছে দেখে

কি নাট আমার বাক ?

অ-চিনাকি মই :

কোনে চিনে যোক ?

হতভাগা, হতছাৰা কয় মোকে মোক ।

হয়,—

মই বব হবক্ - তবক্

মই বব সবক্ - ফবক্

সেয়ে মই, হতমূৰ্খ,— মিন্দে সব লোক ।

কোনে চিনে যোক ?

জ্ঞান হীন, অতিদীন,— নিবস আলোক ।

হয়,—

মই বব দাগা বাজ

সদায় মিলাজ

সেয়ে মই হোজ - গোঁজ— নিবস্তব শোক ॥

×

×

×



চিনিবানে মোক ।

সুধীৰ, গস্তীৰ, গহীন, নিবৰ লোক ।

হেৰা,—

উদাৰ - মনা,

গবৰ বিঠীন স্নেহৰ কণা

সদা—

শান্ত, শ্রান্ত, ক্লান্ত দিনালোক ।

চিনিবানে মোক ?

মঠ, গপ-গপীয়া, স্নিগ্ধ হিয়া— অমৃতৰ পোক

সেয়ে—

এই চল্ চলীয়া, মল্ মলীয়া

চল্ চলীয়া - ভল্ ভলীয়া

ধীৰ স্থিৰ ধ্যান - প্রেমালোক ।

বিদায় :

বাল্য কাল

শিশু মতি

অতিকৈ চঞ্চল ।

স্থিৰ-হীন দ্বিধাহীন

নাট বলাবল ॥

পাব হ'ল শিশু-মন,

যৌৱন আহিল ।

নিভীক হৃদয় ভৰা

নহয় কাহিল ॥

দন্ত অহংকাৰ হিয়া,

উন্মুক্ত পৰাণ ।

সিও যায় লাহে লাহে

প্রোঢ়ৰ অস্থান ॥

বৃদ্ধৰ বয়স পায়

স্থিৰ শৰীৰ ।

জ্বৰা ব্যাধি মনোকষ্ট

হয়হি জাহিৰ ॥

সংসাৰৰ জীলা-ভূমি

জীলা শেষ কৰি ।

মেলানি বিদায় মাগি

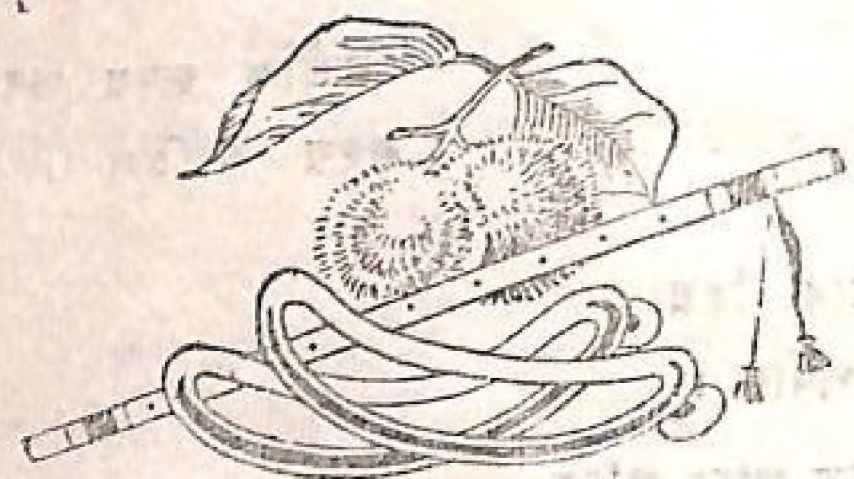
গ'ল ভূমি এৰি



গজল :

ঠুংবি :

মোৰ, সপোন সকল হ'ক হে ভগৱান ।  
সুখৰ মধুৰ দেখা সপোনৰ প্ৰাণ ॥  
আকাশ পবন নিখিল ভূৱন বিচাৰি হায়বাণ ।  
সপোন লগৰী এৰি গ'ল নিজ স্থান ।  
ইচ্ছিত কবিলে কিবা নাপালো সন্ধান ॥



তুমি আৰু মই :

তুমি, — লাহে লাহে উৰি পখিলাটি স'তে  
বতাহৰ মুহু বোকাচাত —  
এৰি দিবা হেলাই মনক ।  
মই, — পবনৰ মধুৰ কোলাত উঠি  
উকুৱাই কোনোবা দেশত  
থৈ আহিম অকলে তোমাক ॥  
তুমি, — নীল আকাশত পূৰ্ণ শশধৰ লগে  
জ্বলিকিবা তাৰ বশ্মি হৈ  
জ্বলিকাৰা জগতৰ প্ৰাণী ।  
মই, — শূন্য আকাশত কপট ববিব স'তে  
পুৰি জগতক মিষ্টৰ ভাবেৰে  
দিম সেকা, তোমাৰ হৃদয় হানি ॥  
তুমি, — ভেম অভিমান বিবক্ত হৃদয়ে  
পাতি ঠেহ, কৰি বোহ  
অকলে থাকিবা ভাবি  
নানা ভাবনাত ।  
মই, — প্ৰফুল্ল মনেৰে তোমাৰ প্ৰেমক চুমি  
হৃদয় আনন্দ কৰি  
সাবটি ধৰিম নাথাকিব বোহ ভাত ॥  
তুমি, — দূৰৰ দূৰতে থাকি হৃদয় পটত আঁকি  
নিৰাৱ কল্পনা গাঁথি  
নিমাতে থাকিবা শুই ।



মই, — গোপনে লুকাই কাষতে ওলাম  
ওচবলৈ যাউ টোপনি ভোগাম  
চমকি উঠিবা দেই ?

তুমি, — সন্ধ্যাব বাছলি হৈ উৰি যাবা  
বহু দূৰলৈ চঞ্চল মনেবে ।

মই, — বাজ হৈ ধৰি তোমাক  
নিদ্রিম যাবলৈ ধৰিম বলেৰে ॥

তুমি, — গভীৰ নিবব নিশা ব্যথিত হৃদয়  
গভীৰ ভাবনা লৈ থাকিবা পৰি ।

মই, — ঘট্-মট্ কৰি আন্ধাৰে — মুন্ধাৰে  
হিয়াৰ আবেগ খুলি চাপিম ওচব  
প্ৰেমৰ মূৰ্তি ধৰি ॥

তুমি, — কোনোৱে নেদেখা কৰি আকুল ভাৱত  
বিশাল বুকুত মোৰ  
ধৰিবা সাবটি ।

মই, — প্ৰেমৰ ছৱাব খুলি  
অমৃতৰ বান তুলি  
পিয়ুষ লহৰি সতে  
ছয়ো হম এটি ॥

সমাপ্ত